

UNIVERZITA PARDUBICE
FAKULTA FILOZOFICKÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

2019

Luboš Konečný

Univerzita Pardubice

Filozofická fakulta

Digitální nomádství jako nový sociální fenomén

Luboš Konečný

Bakalářská práce

2019

2

Univerzita Pardubice
Fakulta filozofická
Akademický rok: 2015/2016

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: **Luboš Konečný**
Osobní číslo: **H14255**
Studijní program: **B6107 Humanitní studia**
Studijní obor: **Humanitní studia**
Název tématu: **Digitální nomádství jako nový sociální fenomén**
Zadávací katedra: **Katedra věd o výchově**

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Bakalářská práce se zabývá charakteristikou digitálního nomádství, které lze považovat za nový sociální fenomén. Spojuje specifické formy zaměstnanosti (home office) a nový životní styl spojený s cestováním. Zmapuje možný vliv tohoto fenoménu na osobní, pracovní a rodinný život. Zdůrazněny budou pozitivní a negativní stránky tohoto fenoménu i možné perspektivy. Pomocí kvalitativního výzkumu, na základě rozhovorů s jedinci, kteří si tento životní styl zvolili, bude zjišťována jejich motivaci, očekávání, životní režim a spokojenost s vlastním životem.

Rozsah grafických prací:

Rozsah pracovní zprávy:

Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná/elektronická**

Seznam odborné literatury:

HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: Základní metody a aplikace. 2. vydání. 2005. 408 s. ISBN 978-80-7367-485-4.

KELLER, Jan. Nová sociální rizika a proč se jim nevyhneme. Vyd. 1. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2011. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-059-9.

NEKOLOVÁ, Markéta. Vliv nových forem zaměstnávání v ČR a zemích EU na vývoj pracovního práva. 1. vyd. Praha: VÚPSV, 2010. ISBN 978-80-7416-057-8.

KRAUS, Blahoslav. Základy sociální pedagogiky. Vyd. 1. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-383-3.

ŠVARÍČEK, Roman a Klára ŠEĐOVÁ. Kvalitativní výzkum v pedagogických vědách. Portál, 2014, 384 s. ISBN 978-80-262-0644-6.

Vedoucí bakalářské práce:

Mgr. Adriana Sychrová, Ph.D.

Katedra věd o výchově

Datum zadání bakalářské práce: **30. dubna 2016**

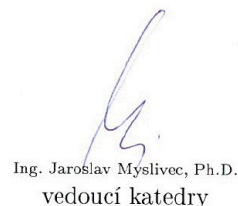
Termín odevzdání bakalářské práce: **31. března 2017**

prof. PhDr. Karel Rýdl, CSc.
děkan

L.S.

Ing. Jaroslav Mýslivec, Ph.D.
vedoucí katedry

V Pardubicích dne 30. listopadu 2016

Prohlášení autora

Prohlašuji, že jsem tuto práci vypracoval samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využil, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byl jsem seznámen s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Pardubice má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Pardubice oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v Univerzitní knihovně.

V Pardubicích dne 28. 3. 2019

Luboš Konečný

PODĚKOVÁNÍ

Určitě bych rád poděkoval své vedoucí práce Mgr. Adrianě Sychrové, Ph.D. za skvělé poznatky a pomoc při realizaci. Také své sestře Zuzce za super podporu a samozřejmě mé přítelkyni Martině, za tematické výlety a psychickou motivaci.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá charakteristikou digitálního nomádství, které lze považovat za nový sociální fenomén. Spojuje specifické formy zaměstnanosti (home office) a nový životní styl spojený s cestováním. Zmapuje možný vliv tohoto fenoménu na osobní, pracovní a rodinný život. Zdůrazněny budou pozitivní a negativní stránky tohoto fenoménu i možné perspektivy. Pomocí kvalitativního výzkumu, na základě rozhovorů s jedinci, kteří si tento životní styl zvolili, bude zjišťována jejich motivace, očekávání, životní režim a spokojenost s tímto životním stylem.

KLÍČOVÁ SLOVA

Práce na dálku, práce z domova, zaměstnání, cestování, životní styl

TITLE

Digital nomading as a new social phenomenon

ANNOTATION

This bachelor thesis deals with the characteristics of a new social phenomenon called digital nomadism, which connects specific forms of employment (home office) with a new travelling lifestyle. This work maps a possible impact of this phenomenon on personal, professional and family life. Positives and negatives of this phenomenon are highlighted in this work as well as various perspectives. Qualitative method of research on the grounds of interviews with people living this lifestyle is used to determine their motivation, expectations, life organization and overall satisfaction.

KEYWORDS

Teleworking, home office, employment, traveling, lifestyle

OBSAH

SEZNAM ILUSTRACÍ A PŘÍLOH.....	10
Úvod.....	11
1 ZÁKLADNÍ POJMY	13
1.1 DIGITÁLNÍ NOMÁDSTVÍ.....	13
1.2 PRÁCE NA DÁLKU	13
2 HISTORICKÝ VÝVOJ NOMÁDSTVÍ	14
2.1 Původní podoby	14
2.2 Přechod z historické podoby do současné	15
2.3 Současná podoba nomádství (digitální).....	15
3 FLEXIBILNÍ FORMY ZAMĚSTNÁNÍ.....	17
3.1 Sdílení pracovního místa více zaměstnanci	17
3.2 Stlačený pracovní týden.....	17
3.3 Pružná pracovní doba	18
3.4 Flexibilní začátek pracovního dne	18
3.5 Konto pracovní doby	18
3.6 Práce na dálku / práce z domova.....	18
3.6.1 Místa, odkud lze pracovat na dálku	19
3.6.2 Povolání, která jsou vhodná pro práci na dálku	21
3.6.3 Výhody práce na dálku	22
3.6.4 Nevýhody práce na dálku.....	22
4 DIGITÁLNÍ NOMÁDSTVÍ - RIZIKA A PŘINOSY	23
4.1 Proč to dělají?	23
4.2 Jaké mají společné znaky?.....	24
4.3 Co přispívá k rozvoji tohoto fenoménu	24
5 OSOBNÍ A PRACOVNÍ ŽIVOT	25
5.1.1 Volný čas.....	26

6	PRAKTICKÁ ČÁST.....	27
6.1	Stanovení cíle výzkumu.....	27
6.2	Metodická část	27
6.3	Kvalitativní výzkum.....	27
6.3.1	Definice výzkumných otázek.....	27
6.4	Postup ověřování výzkumných otázek.....	28
6.5	Výběr účastníků výzkumu	29
6.6	Charakteristika výzkumného vzorku.....	29
6.7	Zpracování rozhovorů	30
6.8	Analýza dat	31
6.8.1	Okruh 1 - Motivace (proč s tím začali).....	31
6.8.2	Okruh 2 - Pracovní den digitálního nomáda + výhody/nevýhody	32
6.8.3	Okruh 3 - Rodina a kamarádi (udržování vztahů).....	34
6.8.4	Okruh 4 - Partnerský vztah + online aplikace za účelem nalezení vztahu ..	36
6.8.5	Okruh 5 - Spokojenost s tímto životním stylem.....	38
6.8.6	Okruh 6 - Budoucnost a založení rodiny	39
6.9	Shrnutí	40
6.10	Mé doporučení pro digitální nomády.....	40
	Závěr.....	42
	POUŽITÁ LITERATURA.....	44
	ONLINE ZDROJE	45
	PŘÍLOHY	48

SEZNAM ILUSTRACÍ A PŘÍLOH

Obrázek 1 - <i>Knížka Digital Nomad z roku 1997</i>	16
Obrázek 2 - <i>Způsob, jakým je digitální nomádství často prezentováno.</i>	19
Obrázek 3 - <i>Otázky pro účastníky výzkumu</i>	48

ÚVOD

Poměrně nový, avšak již celosvětově rozšířený fenomén nazývaný digitální nomádství je tématem této bakalářské práce. Jelikož je pojem digitální nomádství odvozen od klasického pojmu nomádství, budu se v teoretické části práce zabývat historickým vývojem tohoto fenoménu a pokusím se zmapovat životní styl lidí, kteří se za digitální nomády považují.

Téma jsem si zvolil po návratu ze studijního pobytu ve Španělsku, kde mi bylo umožněno sdílet byt s několika digitálními nomády. Poměrně snadno jsem tak nahlédl do životního stylu těchto lidí a fascinoval mě jejich přístup k životu. Již dávno předtím jsem se na svých cestách do zahraničí s osobami, které pracující tzv. na dálku, potkával. Mé interakce s digitálními nomády byly stále častější a postupem času jsem si začal klást otázky, jak jsou vlastně spokojeni se svým „kočovným“ životním stylem nebo kde vidí jeho zásadní pozitivní i negativní stránky. Zajímat mne začala otázka konkrétní podoby jejich pracovního života. Stále častěji jsem se také začal tázat, jak vypadá jejich osobní život v partnerství a jaké o něm mají skutečně představy.

Bakalářská práce přináší nové poznatky z dosud velmi málo zkoumaného života digitálních nomádů. Tyto poznatky by dále mohly pomoci jedincům, kteří se teprve rozhodují, stanou-li se digitálními nomády nebo zvolí spíše většinový životní styl. Domnívám se, že partnerský život digitálních nomádů je téma, o kterém ani oni samotní často nemluví a naopak se snaží na svých sociálních sítích navodit status spokojeného člověka. Jestli je tomu opravdu tak, bude mít tento sociální fenomén dlouhé trvání?

Literární rešerše

Literární rešerše zajišťuje nejenom následnou celistvost práce – tedy provázanost mezi teoretickou a praktickou částí, ale je nutná také k aplikování teoretických poznatků do praktického výzkumu. K přiblížení teoretických oblastí bylo v bakalářské práci použito několika literárních děl, které poukazují na příslušná témata z mnoha úhlů pohledu.

Pro teoretická východiska zaměřená na okruh sociologie a vývoj společnosti bylo čerpáno především z publikace *Základy sociologie* (Petrušek, 2009). K přiblížení tematiky nomádství pak publikace *Tekutá modernita* (Bauman, 2002). K objasnění trendů dnešní společnosti spojených s tímto způsobem života pak nejvíce přispěl web *TravelBible.cz* (2019) – online zdroj a průvodce cestovatele a digitální nomády a také elektronická kniha *Digitální nomádství* od Martina Rosulka (2015).

K vymezení výzkumné metody bylo použito titulu *Úvod do pedagogického výzkumu* od Michala Miovského (2006) a publikace *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu* od Petera Gavory (2000).

1 ZÁKLADNÍ POJMY

1.1 DIGITÁLNÍ NOMÁDSTVÍ

Pojmem digitální nomádství je dle portálu IT Slovník (2018) označován takový životní styl člověka, který si na své živobytí vydělává tzv. prací na dálku. Pro svou práci využívá moderní technologie a hlavním komunikačním médiem je v současné době internet. Tento způsob žití se vyznačuje minimalismem, tedy cestováním s co nejnižším počtem věcí. Také podle Baumanna (2002) je dnes aktivem moci právě cestování nalahko namísto obklopování se zbytečným majetkem, který nás na cestách omezuje pro svou těžkou váhu a má pouze příležitostné využití.

Digitální nomádi bývají definováni jako jedinci, kteří pomocí moderních nástrojů pracují na dálku, cestují a nejsou pracovně svázaní s konkrétním místem. Někteří nomádi si pronajímají pokoje skrze AirBnB, jiní využívají hostely, další spí ve stanech na bílých písčitých plážích, odkud prý pracují. (Rosulek, 2017)

Neexistuje jedna striktní definice pojmu digitální nomádství, ale o stručný popis se pokusil také Robert Vlach (2012) na svém blogu. Digitálního nomáda popisuje jako nezávislého profesionála, *"... který může pracovat pro své klienty distančně ze zahraničí, jen pomocí notebooku a mobilu. Jeho nomádství vypadá typicky tak, že pracuje v průměru pár hodin denně a jinak si užívá pobyt jako každý jiný turista; s rodinou, partnerem či přáteli; dělá několikadenní výlety; poznává místní lidi apod."*

1.2 PRÁCE NA DÁLKU

Při hledání definice práce na dálku jsem nacházel různé definice tohoto pojmu a často jsem se setkával s výskytem pojmů Práce na dálku a Práce z domova. Nejvíce jsem sympatizoval s popisem od Nekolové (2010, s. 11), která uvádí, že: *"Práce z domova má dvě základní formy - práci materiální povahy realizovanou z domova a práci z domova prostřednictvím informačních technologií (práce na dálku - tzv. teleworking)."*

Martoch (2012, s. 15) uvádí, že pojmy *"práce na dálku, teleworking, telecommuting, stejně jako práce online jsou synonyma vyjadřující způsob práce, kdy jednotliví pracovníci nejsou fyzicky přítomni na jednom místě. Pro vzdálenou komunikaci a spolupráci v reálném čase používají informační technologie."*

Teleworking nepředstavuje pevnou formu zaměstnání, ale zahrnuje pružný výkon práce z různých míst a v různém čase. Jeho základním rysem je právě využívání telekomunikací a progresivních informačních technologií. Jedná se de facto o flexibilní pracoviště, která mohou být formou sladování práce a rodiny. Je to jeden ze způsobů, jak zaměstnanci mohou udržet kontakt s prací také v období, kdy potřebují věnovat větší pozornost rodině.

Podle Frieda a Hanssona (2014) je práce na dálku vykládána jako možnost, která vznikla v reakci na konkurenční boj o talenty na trhu práce. Zaměstnavatelé jsou tak nuceni nabízet podmínky, které v době globalizovaného pracovního trhu udrží klíčové pracovníky ve své organizaci, případně zajistí dostatečnou atraktivitu nabízené pozice novým talentům.

2 HISTORICKÝ VÝVOJ NOMÁDSTVÍ

2.1 Původní podoby

Pojem digitální nomádství vychází ze slova nomádství ve všeobecném slova smyslu. V českých encyklopediích je pojem nomádství (nomád) často ekvivalentem k pojmu kočovnictví (kočovník). Všeobecná encyklopedie v osmi svazcích (1996, s.125) vysvětluje pojem kočovníci jako: „*Skupiny chovatelů dobytka, popř. lovci a sběrači, kteří se stěhují se stády; nebudují si trvalá sídla, v rámci určitého území putují v závislosti na klimatických podmínkách.*”. Další encyklopedie (Ottův slovník naučný, 1899, s. 492) charakterizuje kočovníky o poznání rozsáhleji, dodává, že kočovníci jsou na stupni kulturního vývoje vyšším, než národy rybářské a lovecké. Nejsou však mezistupněm od těchto národů ku zemědělcům. Podle autora nelze také s jistotou říci, je-li starší zemědělství či chov dobytka.

Kočovníky dělíme do tří základních skupin. První skupinou jsou takzvaní lovci a sběrači, jejichž komunita často nemá stálé složení a každý rok migrují mezi svými pevně vymezenými teritorii. Tyto společnosti se běžně skládají z menších skupin (30-40 lidí) a živí se převážně lovem a sběrem jedlých plodin divokých rostlin. (Giddens, 1999)

Autor dále specifikuje také druhou skupinu, kterou jsou pastevci a zemědělci. Ti nachází svou obživu převážně v chovu domácích zvířat a v obdělávání půdy. Pastevci nejčastěji cestují mezi oblastmi v závislosti na ročním období a k přepravování z místa na místo využívají svá zvířata. Jejich působíště je obvykle mnohem většího rozsahu, než je to tomu u lovců a sběračů.

Za poslední skupinu lze považovat obchodníky a řemeslníky, kteří také žijí kočovnickým stylem života, ačkoliv nejsou pastýři ani lovci. Nejvíce známými kočovníky tohoto typu byli Romové, původem ze severní Indie. Tito Romové často křížovali Evropou jako drobní obchodníci, pracovníci na farmách a také například jako muzikanti. (New Internationalist, 1995)

2.2 Přejchod z historické podoby do současné

Společnost je v neustálém pohybu a také nomádství prošlo velkým vývojem. Mezi základní změny, které současnou postindustriální společnost ovlivnily, zařazuje Petrušek (2009) především vznik masové urbanizace a s tím související příchod nového životního stylu pojmenovaný jako urbanismus. Nově se objevuje také fenomén nudy a vznikají prostředky masové komunikace. S příchodem internetu a digitalizace nabyt pojem nomádství úplně nový rozměr.

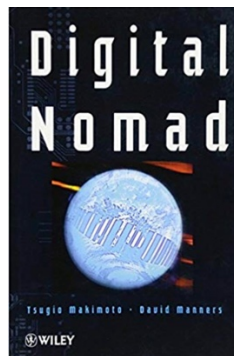
2.3 Současná podoba nomádství (digitální)

Mezi prvními vyznavače spojovanými s fenoménem digitálního nomádství patří Američan Steven Roberts. Ten v roce 1983 prodal svůj dům v Ohio a vyrazil na svém kole vybaveném moderním počítačem na cestu skrze Spojené státy americké. Živil se jako spisovatel a při svém téměř 9 měsíčním cestování také aktivně podnikal. Později o své zkušenosti napsal knihu s názvem *Computing Across America*. (Microship, 2017).

Giddens objasňuje (1999), že právě internet se v devadesátých letech stal klíčovou technologií, která umožnila spoustě lidem pracovat a zároveň cestovat. A přitom původní záměry této technologie nebyly nijak rozsáhlé. Zrodila se v americkém Pentagonu v roce 1969 pod názvem ARPA-net (ARPA je zkratka Projektů špičkového výzkumu v Pentagonu). Původně měla umožnit vědcům z různých oblastí USA, aby při svých pracích na vojenských kontraktech mohli sdílet nákladné vybavení, které k realizaci používali. Dodatečně pak jejich tvůrci vymysleli elektronickou poštu podobnou dnešnímu e-mailu. K síti se postupně začali připojovat také počítačové katedry na univerzitách a posléze i jiné katedry a laboratoře. Samotní uživatelé zaváděli různá vylepšení a vymýšleli nové softwary, které růst sítě jen zrychloval. Popularita internetu rostla.

V roce 1997 také vydali autoři Tsugio Makimoto a David Mannerse knihu s názvem Digital Nomad, která tento nový způsob nomádství popularizovala. Svým čtenářům autoři odkrývají poznatky o využívání nových technologií k umožnění práce odkudkoliv.

Obrázek 1 - Knižka *Digital Nomad* z roku 1997

Zdroj: převzato z: Amazon.com (2018)

K typologii digitálních nomádů se vyjadřuje například Novák a Vinš (2015). Nejčastěji jedná o profesionály z oblasti webové grafiky, vývoje programů či aplikací, grafiky a designu, marketingu a reklamy, jazykových služeb, průzkumu trhu, analýzy nebo rešerše.

Vlach (2017) doplňuje, že digitální nomádství se ale v posledních letech přeneslo i mezi takové obory, které nejsou pro tuto činnost v současné době tolik obvyklé. Mluvíme například o právnících, realitních makléřích, pořadatelích akcí, konzultantech a podobně.

3 FLEXIBILNÍ FORMY ZAMĚSTNÁNÍ

Bičáková (2008) uvádí, že flexibilní pracovní úvazky hrají velmi důležitou roli při vytváření balancu mezi soukromím a pracovním životem.

Jako každá forma zaměstnání, i ty flexibilní mají své výhody a nevýhody. Mezi výhody bychom obecně mohli zařadit fakt, že zaměstnání mohou získat i ti zaměstnanci, kteří by jinak byli nevyužiti. Velké pozitivum přináší zejména ženám – ty se tak díky flexibilním pracovním úvazkům mohou více uplatňovat v manažerských pozicích a vyrovnávají tak rozdíl v platovém ohodnocení mužů a žen. (Jouza, 2018)

Obecně bychom mohli říci, že všechny flexibilní pracovní úvazky (alternativní formy zaměstnávání) jsou: *"... formy pracovněprávního vztahu, které umožňují jeho pružnost a zároveň jistotu zaměstnanců. Patří mezi ně dohody o pracích konaných mimo pracovní poměr, práce v kratší nebo zkrácené pracovní době, práce z domova, sdílené pracovní místo apod. Práva a povinnosti z toho vyplývající se posuzují podle formy pracovněprávního vztahu."* (Jouza, 2018)

Z výše uvedeného vyplývá, že forem flexibilní práce je mnoho, proto zde uvedu jen některé a přidám krátké vysvětlení.

3.1 Sdílení pracovního místa více zaměstnanci

Sdílení pracovního místa s 2 a více zaměstnanci patří mezi moderní flexibilní formy organizace práce. Tato forma má za cíl co nejefektivněji využít prostor, kde je práce vykonávána. V praxi to potom může vypadat tak, že část dne využívá místo jeden zaměstnanec a druhou část dne zase další zaměstnanec. Často to jsou zaměstnanci, kteří mají sjednaný částečný pracovní úvazek. (Bičáková, 2008)

3.2 Stlačený pracovní týden

Bičáková (2008) rozvádí, že zde se jedná o variantu, kdy je týdenní pracovní doba odpracována například ve čtyřech dnech. Samotné pracovní dny jsou o poměrnou část delší, ale pracovní týden kratší. Zaměstnanec např. pracuje čtyři dny v týdnu po 10 hodinách, čímž získá jeden volný den v týdnu navíc.

3.3 Pružná pracovní doba

Zaměstnanec si při pružném rozvržení pracovní doby sám volí začátek a klidně i konec pracovní doby v jednotlivých dnech (v rámci časových úseků stanovených zaměstnavatelem). Obvykle existuje pevně daná (základní) a volitelná pracovní doba. Jejich začátek a konec určí zaměstnavatel. V rámci té volitelné pracovní doby si zaměstnanec sám určí začátek a konec základní pracovní doby tak, že celková délka směny není delší než 12 hodin. (Jouza, 2018)

3.4 Flexibilní začátek pracovního dne

Jde o opatření, které se velmi podobá pružné pracovní době. Bičáková (2008) rozvádí: *"Zaměstnavatel umožní zaměstnancům, aby si stanovili začátek pracovní doby podle vlastních potřeb a této možnosti pak mohli využít například pro vyřízení svých osobních záležitostí a rodičovských povinností."*

3.5 Konto pracovní doby

"Konto pracovní doby zase představuje systém, který reaguje na sezonní výkyvy v objemu práce a počet odpracovaných hodin se v návaznosti mění." (Bičáková, 2008)

3.6 Práce na dálku / práce z domova

Zákoník práce upravuje podmínky práce na dálku paragrafem 317 a konkrétně tak vymezuje zaměstnance, kteří nepracují na pracovišti zaměstnavatele, ale podle dohodnutých podmínek pro něj vykonávají sjednanou práci v pracovní době, kterou si sami rozvrhují. (Česko, 2006)

Pro takového zaměstnance tak platí, že:

- "se na něj nevztahuje úprava rozvržení pracovní doby, prostožů ani přerušování práce způsobené nepříznivými povětrnostními vlivy,";
- "při jiných důležitých osobních překážkách v práci mu nepřisluší náhrada mzdy nebo platu, nestanoví-li prováděcí právní předpis jinak (§ 199 odst. 2) nebo jde-li o náhradu mzdy nebo platu podle § 192; pro účely poskytování náhrady mzdy nebo platu podle § 192 platí pro tohoto zaměstnance stanovené rozvržení pracovní doby do směn, které je zaměstnavatel pro tento účel povinen určit,";
- "mu nepřisluší mzda nebo plat nebo náhradní volno za práci přesčas ani náhradní volno nebo náhrada mzdy anebo příplatek za práci ve svátek". (Česko, 2006)

Podle Valentové (2017) je pojem home office neboli práce z domova "...vhodný jen pro určité pracovní pozice. Nejčastěji se s ním setkáme u kancelářských zaměstnání. U některých povolání je naopak v podstatě nepředstavitelný, například pro řidiče či prodavačku."

3.6.1 Místa, odkud lze pracovat na dálku

Při provádění rešerše na téma digitální nomádství jsem se často setkal s fotografiemi, které mohou vzbuzovat dojem, že digitální nomádi pracují převážně z pláže. Teoreticky je skutečné možné pracovat odkudkoli, ale z praktického pohledu není zrovna pláž tím nejvhodnějším místem.

Digitální nomád Dan Tržil na svém blogu píše: *"Většina lidí si nebere na pláž ani telefon. Vedro a písek elektroniky nedělá dvakrát dobře, tak proč si tam brát počítač? Je to nepohodlný, na displeji ve slunci nic není vidět a je vedro. Takhle fakt nikdo nepracuje (ale spoustu lidí se tak fotí)."* (Tržil, nedatováno)

Ne úplně každé místo pozitivně podpoří naši produktivitu a umožní nám soustředit se plně na práci. Každému může mít jiné preference a proto uvedu místa, které k výkonu práce digitální nomádi často volí.

Obrázek 2 - Způsob, jakým je digitální nomádství často prezentováno.

(Zdroj: převzato z: World Nomads, 2018)

Coworkingová centra

Jedná se o prostor, kde jsou sdílené kanceláře (mnohdy je to dokonce celý dům, například Coworking K10 v Praze). Zákazník si zde pronajme svůj stůl a připojení k internetu. K dispozici mu je často také další vybavení, například tiskárna a kávovar. (Impact Hub, 2019)

Kavárny

Někteří jedinci pracují také z kaváren, kde obvykle neplatí za pronájem místa, ale pouze útratu. Oblíbené jsou kreativní a inspirativní podniky, které často cílí právě na digitální nomády (přizpůsobují interiér a design).

Rosulek (2016, s. 143-144) také upozorňuje na problémy, se kterými se můžeme setkat: *"Pro někoho mohou být kavárny rušné, ale možná jste jen dostatečně nehledali."*

"...některé kavárny omezují přístup na internet, např. tím, že na účtence najdete heslo na 60 minut k WiFi."

"Ne všechny kavárny mají zásuvky u každého stolu, a tak je lepší mít notebook nabitý."

Obchodní centra

Rosulek (2016) poukazuje na oblíbenost obchodních center, které se stávají vyhledávanými místy díky časté nabídce neplaceného WiFi připojení a zároveň také možnosti posedět na místě, od kterého vás nikdo nevyhodí. I v tomto případě se však můžeme setkat s nevýhodami – WiFi připojení bývá zpravidla pomalejší a také nemusí být řádně zabezpečená.

Vlastní pokoj

Pokud nomád pro svou práci potřebuje klid a soukromí, je pronájem vlastního pokoje oblíbenou volbou. Někdy ovšem práce v pokoji, ve kterém zároveň spíme, nemusí být ideální kombinací a může naopak působit neefektivně, protože: *"... vidíte svoji postel, ve které jste ještě před hodinou tak pohodlně spali, kousek vedle je pohodlný gauč, vedle leží PlayStation..."* (Rosulek, 2016)

Hobby hotelů, hostelů a guesthousů

Může se stát, že nomáda práce ve vlastním pokoji mezi čtyřmi stěnami přestane bavit a bude hledat prostředí, kde je trochu více rušno. V takovém případě je možné využít

společné prostory v hotelu/hostelu, kde je nomád ubytován. Někdy stačí sejít jen pár schodů, najít si vhodné místo a pustit se do práce. (Rosulek, 2016)

3.6.2 Povolání, která jsou vhodná pro práci na dálku

Martoch (2012) uvádí, že práce z domova je vhodná pro většinu nemanuálních činností, ale existují zde také výjimky. V případě manuálních profesí je situace podstatně složitější.

Za první průkopníky digitálního nomádství lze považovat profesionály z oblasti IT a webdesignu spolu s internetovými podnikateli a překladateli. V dnešní době je ovšem záběr digitálních nomádů mnohem širší a profesí stále přibývá. (Vinš, 2017)

Autor dále zmiňuje obory, na které se digitální nomádi často zaměřují. Je to například:

- tvorba webových stránek,
- programování a vývoj aplikací,
- grafika a design,
- marketing a PR,
- vše kolem textů (copywriting),
- průzkumy trhu, analýzy, rešerše,
- zákaznická podpora.

Všechny výše uvedené obory lze realizovat prací na dálku. Zadavatel zakázky si svého freelancera (pojem, kterým dnes běžně označujeme podnikatele na volné noze) vyhledá podle typu práce, kterou potřebuje vykonat a veškerou komunikaci lze následně provést zprostředkovaně, tedy bez fyzického kontaktu. Tato komunikace může probíhat například pouze elektronickou poštou nebo pomocí videohovorů.

Mezi trochu netypické obory mohou patřit například:

- výuka logopedie přes videohovor
- koučování a mentoring
- vytváření horoskopů
- konzultace s lékařem přes videohovor (Kasík, 2014)

Někteří autoři hovoří také o částečné práci na dálku: *"Ne všichni mohou odjet „navždy“, ale minimálně část práce se dnes dá na dálku dělat téměř u všech profesionálů."* (Vinš, 2017)

"Většinu nemanuálních profesí lze vykonávat z domova minimálně několikrát za měsíc. Pracovník tak získá klid na práci, kterého se mu v kanceláři nemusí dostávat." (Martoch, 2012)

3.6.3 Výhody práce na dálku

Vinš (2017) hlavní výhody tohoto způsobu zaměstnání v:

- možnosti pracovat téměř v jakémkoli pracovním prostředí,
- časové flexibilitě, kdy si můžeme naplánovat čas podle vlastního uvážení.

Mezi další výhody můžeme také zařadit:

- úsporu času, který lidé stráví dopravou a chystáním se do práce (Rosulek, 2017)
- možnost uplatnění pro ženy na mateřské nebo rodičovské dovolené, studenty i seniory (Valentová, 2017)

3.6.4 Nevýhody práce na dálku

Rosulek (2017) poukazuje kromě výhod také na nevýhody práce na dálku a patří mezi ně především:

- možná rizika týkající se bezpečnosti, například neoprávněný přístup a krádež dat,
- obtížnější komunikace a potenciální závislost na moderních technologiích,
- pocit osamělosti, postrádání blízkého kontaktu s rodinou a přáteli, stesk po domově.

Vinš a Novák (2016) dále uvádějí nevýhody jako je třeba:

- pracovní disciplína, kterou je nutné sám dodržovat,
- náročnější finanční řízení (je nutné si hlídat cashflow).

4 DIGITÁLNÍ NOMÁDSTVÍ - RIZIKA A PŘINOSY

Digitální nomádství a globalizace

Trend digitálního nomádství je nepochybně ovlivňován i procesem globalizace, který můžeme také chápat jako nevyhnutelný proces pomyslného smršťování světa. Jak blíže specifikuje Suša (2010, str. 21), „*Globalizace může znamenat také určitou tendenci ke zmenšování relativní vzájemné izolace lidských společenských útvarů a jednotek sociálního, politického, hospodářského a kulturního života v důsledku větší intenzity styků, komunikace a interakcí.*“

Nejčastěji se s pojmem globalizace setkáváme ve spojení s globální ekonomikou, tento proces ovšem probíhá hned na několika úrovních. Suša (2010) převážně poukazuje na ty informační, environmentální, sociálně-organizační a institucionální, kulturní, technologické, politické, vojenské, a další. Ve spojení s tematikou digitálního nomádství pak právě informační a komunikační technologie hrají klíčovou roli.

Globalizace má své pozitivní i negativní aspekty. Zatímco na jedné straně nám pomyslné propojování světa přináší určitá zjednodušení v našem každodenním životě, na té druhé přináší také jisté hrozby. Suša (2010, str. 23) vysvětluje: „*Rostoucí možnosti propojování světa v globalizaci neznamenaají, že vzájemnou závislost máme chápat jako vyrovnanost, symetrii. Z hlediska historických i současných mocenských vztahů je globalizační vzájemná závislost asymetrickou.*“

Díky takovému procesu jsme se pak mohli setkat s pojmem globální vesnice, který McLuhan (2011) popisuje jako spojení světa skrze elektronická média.

Nové technologie, dovednosti a odbornost jsou zásadní předpoklady, které ovlivňují, jakým způsobem si uspořádáme život. „*Dochází ke změnám a transformacím v povaze a organizace práce, v politickém, rodinném i osobním životě.*“ (Suša, 2010, str. 22)

4.1 Proč to dělají?

Tato otázka má velmi subjektivní charakter. Každý digitální nomád může mít svůj vlastní a unikátní důvod. Pokusil jsem se však vyjádřit možné příčiny, které v obecné rovině mohou přispět k rozhodnutí osvojit si tento životní styl.

Nomádství není vymezeno pouze ekonomickou potřebou, avšak také dychtivostí po úniku nebo změně. Příčinou může být takzvaný migrační pud, který Maffesoli (2002) popisuje jako touhu některých jedinců měnit místa, zvyklosti potřebu zažít dobrodružství a náhodná setkání.

Bauman (2002) ve své knize mluví také o stále větší absenci vzorů, kodů a pravidel, jimž by se člověk měl přizpůsobit, zvolit si je jako jisté stabilní body, které ho povedou. Současnou éru nazývá jako éru "univerzálního vyrovnání", tedy že se společnost přesouvá od éry předem přidělených "referenčních skupin" k té, kde není místo určení individuálních pracovních sil předem dáno.

4.2 Jaké mají společné znaky?

Mezi některé společné znaky, kterými se digitální nomádi vyznačují, můžeme podle Rosulka (2017) zařadit například:

- schopnost přizpůsobit se,
- sklony k minimalismu,
- znalost cizích jazyků,
- schopnost ovládat moderní technologie, a další.

Dále je na místě jistě zmínit další znaky, které mohou spojovat digitální nomády, a to hlavně cestování nebo různé formy sdílené ekonomiky. Taková ekonomika má v českém jazyce ekvivalent „spoluspotřebitelství“ (Ekonomika Online, nedatováno) a jedná se o „*model podnikání, který je postavený na pronájmu, výměnách anebo i sdílení majetku.*“. Do této skupiny spadá tedy například i tzv. Coliving nebo Cohousing (princip sdíleného bydlení).

4.3 Co přispívá k rozvoji tohoto fenoménu

Na základě dosavadní rešerše tohoto tématu se nabízejí možné faktory ovlivňující rozvoj tohoto fenoménu:

- trend sdílené ekonomiky (Ekonomika Online, nedatováno),
- nároky generace mileniálů (NG, Eddy S. W., Linda SCHWEITZER a Sean T. LYONS, 2010),

- proces globalizace (Suša, 2012) a s ním související trendy v cestovním ruchu, mimo jiné také svoboda pohybu,
- vzrůstající životní úroveň.

Mezi digitálními nomády má velké zastoupení generace tzv. mileniálů, tedy lidí narozených mezi lety 1980-1999, někdy také nazývanými jako generace Y. Tato generace má poněkud odlišné priority a požadavky na život, než generace předchozí. Dnešní generace velmi dbá na rovnováhu mezi prací a osobním životem. Klade také mnohem vyšší důraz na smysl a reálný dopad jejich práce, na firemní kulturu. (NG, Eddy S. W., Linda SCHWEITZER a Sean T. LYONS, 2010)

O vývoji společnosti mluví také Bauman (2002, s. 25): *"Dnes je hlavní mocenskou ekonomikou umění úniku, vyklouznutí, elize a vyhýbavosti - efektivní odmítnutí jakéhokoli omezení svobody územím s jeho těžkopádností, nepříjemnými důsledky budování a dodržování řádu a s odpovědností za všechny důsledky, stejně jako nezbytností nést jejich náklady."*

Autor se dále vyjadřuje k možnostem tzv. dnešního „kapitálu“, kdy lidé nemusí na určitém místě zůstat o nic déle, než potřebují ke svému uspokojení. Je to dáno především tím, že cestují nalahko – jen s tím nejnnutnějším, což zahrnuje zpravidla jedno příruční zavazadlo, mobil a počítač.

5 OSOBNÍ A PRACOVNÍ ŽIVOT

Část digitálních nomádů podniká sama na sebe a svou pracovní dobu a rozvržení volnočasových aktivit záleží pouze na nich. V publikacích s tematikou tohoto životního stylu se často můžeme dočíst o sebedisciplíně a schopnosti digitálního nomáda oddělit pracovní život od osobního. Mnohdy to ani není možné, protože provázanost mezi těmito aktivitami je absolutní (například v případě tzv. Youtuberů či Vlogerů, kteří dokumentují průběh každodenního života).

Dvořáková s kol. (2006, s. 15) upozorňuje na úzkou vazbu mezi osobním a pracovním životem jedinců: *"Vztah mezi pracovním a osobním životem a jeho řešení se zásadním způsobem promítá do kvality života a kvality pracovního a je součástí základních životních strategií."* ... *"Nejčastěji se to vnímá jako poměr mezi pracovním a volným časem, ale i v rámci pracovního času mohou být jednání výsledkem volného a zcela samostatného*

rozhodování jedince a ztrácí se z nich pocit, že jsou vynucované (vědec, umělec, do jisté míry učitel nebo vrcholový manažer)."

Také Němec (2007, s. 5) ve svém článku uvádí, že: *"Mezi charakteristiky současné personální práce patří poznatek, že nejde od sebe oddělovat pracovní a soukromý život. Že to jsou dvě spojené nádoby, které se navzájem ovlivňují."* Zmiňuje také dopad na produktivitu jedince: *"Vliv teleworkingu na pracovní výkon může být u různých zaměstnanců různý, v zásadě je však pozitivní. U zaměstnanců s nižší kvalifikací je práce z domova přitažlivá hlavně z důvodů získání větší flexibility, možností volit mezi volným a pracovním časem. U zaměstnanců s vyšší kvalifikací může volný časový prostor pozitivně ovlivňovat jejich tvůrčí potenciál."*

5.1.1 Volný čas

Pávková (2014, s. 11) ve své publikaci uvádí, že se definici volného času věnují různí autoři s dílčími rozdíly. Sama potom hlavní znaky vymezuje takto:

- *Je to doba svobodné volby činností (člověk dělá to, co chce, ne to, co musí),*
- *zvolené činnosti jsou pro člověka příjemné, přinášejí potěšení, radost,*
- *činnosti ve volném čase dávají příležitost k rekreaci, odpočinku, obnově sil i k osobnostnímu rozvoji."*

Dufková, Urban a Dubský (2008, s.141) specifikují, že volný čas je *„velmi důležitá součást životního způsobu a pro charakter životního stylu jednotlivce svým způsobem zásadní časová dimenze každodennosti – vzhledem k tomu, že volný čas je sférou, v níž je možné nejvýrazněji uplatňovat rozhodnutí o její náplni na základě spíše vlastních potřeb...“*

Naopak fáze dne, kdy se o volný čas nejedná, popisuje Pávková (2014) jako dobu, kdy si člověk plní své úkoly a povinnosti bez ohledu na to, jestli jsou mu příjemné či nikoli. Tuto dobu nazývá sférou povinností. Na druhou stranu však uznává, že není vždy snadné jednoznačně oddělit volný čas od povinností, protože některé povinnosti může jedinec vykonávat ochotně a s nadšením. Takový čas označuje autorka za "polovolný".

6 PRAKTICKÁ ČÁST

6.1 Stanovení cíle výzkumu

Na fenomén digitální nomádství budu ve svém výzkumu pohlížet z pohledu sociologie. Cílem této práce je identifikace možných faktorů ovlivňujících sociální vazby tzv. „digitálních nomádů“ – konkrétně Čechů, pracujících na volné noze v zahraničí. Práce se zaměřuje na otázku těchto vlivů z pohledu subjektivního jednotlivých respondentů.

6.2 Metodická část

Pro účely praktické části této bakalářské práce bylo využito kvalitativního výzkumu.

Hendl (2005, str. 50) ho definuje jako „*proces hledání porozumění založený na různých metodologických tradicích zkoumání daného sociálního nebo lidského problému. Výzkumník vytváří komplexní, holistický obraz, analyzuje různé typy textů, informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.*“

6.3 Kvalitativní výzkum

Jako nejvhodnější formu výzkumu pro zkoumání digitálního nomádství byl zvolen kvalitativní přístup. Kvalitativní výzkum je ze své podstaty interpretativní, tedy, že realita kolem nás je utvářena jednajícími jedinci, jež tuto realitu obývají a připisují jí nejrůznější významy. Kvalitativní zkoumání jevů klade důraz především na specifickou předmětu zkoumání a sleduje jej z mikrosociologické perspektivy. V oblasti zájmu jsou tím pádem především individua, menší sociální skupiny a jejich jednání. (Sedláková, 2014)

Konkrétní otázky mého výzkumu jsou přiloženy v příloze této práce. Moderovaný rozhovor se skládá z 20 otázek a 13 podotázek. Většina otázek sloužila k získání požadovaných odpovědí na výzkumné otázky, avšak některé sloužily pouze k zachování přirozené kontinuity rozhovoru.

6.3.1 Definice výzkumných otázek

Pro dané téma byly stanoveny 2 základní výzkumné otázky a 4 podotázky:

1) Jak vypadá pracovní život digitálního nomáda?

- a) Jaké výhody digitálního nomádství samotní nomádi nejčastěji zdůrazňují?
- b) Jaké nevýhody považují digitální nomádi za nejproblémovější?

2) Jaký vliv na partnerský život může mít životní styl digitálních nomádů?

- a) Jaké faktory mohou nejvíce ovlivnit udržení partnerského vztahu?
- b) Jaký dopad může mít tento životní styl na založení rodiny?

6.4 Postup ověřování výzkumných otázek

Na zodpovězení výzkumných otázek měl klíčový podíl výzkum, jehož realizace proběhla za pomoci moderovaného polostrukturovaného rozhovorů. V případě tohoto kvalitativního šetření se jedná o metodu, díky které je možné vzájemnou interakcí respondent-tazatel získat doplňkové informace, které by nebyly zřejmé, pokud by byly získávány jinou metodou.

Přiblížení moderovaného rozhovoru se věnuje například Miovský (2006). Takový rozhovor slouží hlavně pro popis, analýzu a interpretaci určitých vlastností. Řadí se mezi nejvýhodnější metody pro získávání kvalitativních dat, zároveň se ovšem jedná o jednu z těch nejobtížnějších. Poskytuje nám však jednu nespornou výhodu, a to v možnosti pozorovat neverbální projevy dotazovaného, díky kterým lze z dat vyvodit co nejpřesnější závěry. Nutno ovšem podotknout, že tato výhoda zcela odpadá během telefonního interview, které je zvláštní formou moderovaného rozhovoru. Na druhou stranu, i takové interview poskytuje mnoho dalších výhod – a to zejména úsporu nákladů a ochranu soukromí respondenta i výzkumníka. Miller (1995 podle Miovský, 2006) ukazuje na další přínos – telefonním hovorem získáváme šanci získat data od těch účastníků, kteří by se za jiných okolností odmítli výzkumu zúčastnit. Videohovor je tak skvělým kompromisem a poskytuje mnoho dalších výhod, z nichž mezi hlavní patří úspora nákladů a času u respondenta i výzkumníka. (Unuth, 2018)

Gavora (2000) i Miovský (2006) se shodují v rozdělení rozhovorů a dělí je na strukturované, nestrukturované a polostrukturované, přičemž právě polostrukturovaný rozhovor je nejrozšířenější podobou interview. Při tomto typu interview si tazatel zpravidla specifikuje okruhy otázek a tzv. jádro interview, tj. soubor témat a otázek, které je nutno probrat, ale na které se může během rozhovoru nabalit libovolné množství doplňujících informací.

Hendl (2005) správně poukazuje na to, že během rozhovoru je vyžadována určitá dávka interpersonálního porozumění, a to především na začátku a na konci celého rozhovoru. Na

zažátku z důvodu navození příjemné atmosféry, prolomení bariér a nastolení důvěry mezi respondentem a tazatelem. I samotné zakončení rozhovoru je neméně důležité, protože naskýtá možnost ještě získat důležité informace.

Ve praktickém výzkumu bylo využito polostrukturovaného řízeného rozhovoru, který byl směřován na životní styl účastníků a jejich subjektivní vnímání potenciální faktorů, ovlivňujících sociální vazby či vztahy. Rozhovory byly realizovány za pomoci moderních technologií – a to konkrétně přes aplikaci Skype. Byly nahrány a následně uloženy přes nahrávací program do počítače.

Účastníci, kteří si přáli zachovat anonymitu, vystupují nadále ve výzkumu pod označením, které si sami zvolili.

6.5 Výběr účastníků výzkumu

Respondenti výzkumu byli zvoleni tak, aby i s menším počtem účastníků (3) bylo pokud možno pokryto co nejširší typologické spektrum (co se týče pohlaví, profese a aktuálního partnerského vztahu). Součástí tohoto výzkumu byl nomád, který tento životní styl již delší dobu praktikuje a zároveň udržuje dlouholetý vztah s jeho přítelkyní, zároveň také digitální nomádka, která dosud neměla delší partnerský vztah než 3 týdny.

6.6 Charakteristika výzkumného vzorku

V této kapitole jsou shrnuty informace o jednotlivých účastnících výzkumu. Jedná se o tři občany České republiky ve věku od 24 do 31 let, jedna žena a dva muži. Pořadí zvolených respondentů bylo zcela náhodné. Z pohledu věku se nejedná o příliš rozptýlený vzorek, ale všichni účastníci jsou v produktivním věku. Všichni mají s cestováním a prací na dálku minimálně roční zkušenost a v době rozhovoru se nacházeli v ČR.

Martin Rosulek (30 let)

Martin má velmi široké spektrum svého profesního zaměření. Věnuje se online reklamě a marketingu, investování, cestování a také autorské činnosti v oblasti cestování a práci na dálku. Jako svou první velkou cestu do zahraničí (na téměř 1 rok) udává studijní/pracovní pobyt v roce 2011 v Austrálii. Martin má ukončené 5leté vysokoškolské studium jako právník, ale rozhodl se uplatnit v jiném oboru.

Matouš (24 let)

Nejmladším účastníkem mého výzkumu je Matouš. Zimu už několik posledních let tráví v zahraničí, obvykle v Thajsku. Matouš se věnuje lektorování práce na dálku, přednášení o cestování, správě emailových kampaní, psaní a audiovizuální tvorbě. Je spoluautorem knihy Travel Bible, která je jakýmsi průvodcem pro moderní cestovatele. Matouš má vystudované gymnázium, ale z vysoké školy se rozhodl dobrovolně odejít. Za svou první větší cestu do zahraničí pokládá měsíční pobyt na Srí Lance, kam se vydal v roce 2014. Má rád víno, hudbu, výběrovou kávu a čaj.

Romana Marie (31 let)

Romana je jediná žena v mém výzkumu a životnímu stylu digitálního nomáda se věnuje nejkratší dobu ze všech účastníků. Živí se marketingem, spravuje sociální sítě firmám a buduje komunity kolem jejich značek. Svou první větší cestu do zahraničí podnikla v zimě 2017, a to do Indonésie. Romana vystudovala magisterský titul vysoké školy v oboru marketingové komunikace.

6.7 Zpracování rozhovorů

Realizace všech rozhovorů proběhla bez jakýchkoliv problémů, stejně tak domluva s respondenty. Po celou dobu rozhovoru panovala přátelská atmosféra.

Všechny rozhovory (o průměrné délce 60 minut) byly z audionahrávky přepsány do psaného textu. Za pomoci kódování byly odpovědím přiřazeny jednotlivé kódy a následně spojeny do připravených okruhů. Těchto 6 okruhů bylo vybráno s ohledem na výzkumné otázky – aby co nejvíce odpovídaly zkoumané problematice.

- Okruh 1 - Motivace (proč s tím začali)
- Okruh 2 - Pracovní den digitálního nomáda + výhody/nevýhody tohoto životního stylu
- Okruh 3 - Rodina a kamarádi (udržování vztahů)
- Okruh 4 - Partnerský vztah + online aplikace za účelem nalezení vztahu
- Okruh 5 - Spokojenost s tímto životním stylem
- Okruh 6 - Budoucnost a založení rodiny

6.8 Analýza dat

6.8.1 Okruh 1 - Motivace (proč s tím začali)

Po krátkém seznámení se s respondentem a položení základních otázek (věk, vzdělání, povolání) jsem se zajímal o hlavní motiv, který je původně přivedl k životnímu stylu digitálního nomáda. Některé motivy vysaturovaly hned v úvodu rozhovorů, některé jsem však objevil až v samotném závěru.

Martin v posledních ročnících vysoké školy cítil, že má málo zkušeností a rozhodl se studium přerušit a vycestovat: *"Blížilo se dokončení vejšky a říkal jsem si, ty jo, já nemůžu skončit vejšku, aniž bych měl nějaký zkušenosti, se mi celkem nelíbilo, vlastně končit studium a začínat práci jako většina. (...) U mě nebylo to, že jsem chtěl vidět tygry, slony a ruskou Sibiř a australský žraloky. (...) U mě to spíš bylo to, že jsem cítil jakýsi nevyužitý potenciál, kdybych zůstal jenom tady. (...) Ty zkušenosti pracovní, osobní a vztahový, jako máš spoustu lidí po světě a ty tě nějakým způsobem obohacujou."* (Martin Rosulek, 30)

Matouš vidí hlavní motivaci ve 100% svobodě: *"Pro mě to je o tom, že pokud mám práci, kterou můžu dělat odkudkoliv tak můžu být kdykoliv kdekoliv"*. (Matouš, 24)

"V jednu chvíli mi došlo, že vlastně vůbec nežiju, že jenom tak jako fakt přežívám, že pracuju jako magor, vč. víkendů svátků všeho 15h denně ... no a chodím s debilem (smích). (...) Mě straně baví poznávat jiný lidi jejich myšlení a tu energii kterou ti dokážou dát a stejně tak i ty místa a ta příroda. (...) Ta motivace nebyla být digitálním nomádem, ale jenom jako utéct ze svého života a z problémů, který v tom životě byly." (Romana Marie, 31)

Změnilo se něco s odstupem času?

Následně jsem se všech respondentů ptal, jestli je s odstupem času k tomuto životnímu přitahuje stále to samé nebo jestli se něco změnilo. Změnu pocítili jen 2 respondenti. Martin, podobně jako Matouš, uvedl změnu, kterou si už delší dobu uvědomuje: *"Že některý výlety je potřeba vzít bez kompu a bez práce, aby si je člověk užil. (...) Což vlastně na tom začátku nebylo."* (Martin Rosulek, 30)

"Nezměnilo se vůbec nic, krom toho že jsem si opět začal dávat reálný dovolený. (...) Protože odvrácená stránka tý svobody je to, že vlastně pracuješ všude a mě přitom pořád"

hrozně baví cestovat. (...) Najednou chci zase jenom cestovat, aniž bych to měl spojené s prací." (Matouš, 24)

6.8.2 Okruh 2 - Pracovní den digitálního nomáda + výhody/nevýhody

Otázky přiřazené k tomuto okruhu jsem zaměřil na to, jak vypadá běžný pracovní den v zahraničí. Nikdo z respondentů nedokázal odpovědět jak takový den vypadá, protože dle jejich slov jsou velmi různorodé. Má otázka jednoho z respondentů spíše pobavila: *"No to je výborný no (smích)." (Martin Rosulek, 30)*

"Můj běžný pracovní den neexistuje." (Matouš, 24)

"Já mám pocit, že to vypadá pokaždé úplně jinak." (Romana Marie, 31)

Pro tento případ jsem měl připravenou podotázku, kdy jsem se ptal, jestli by mohli popsat jejich ideální pracovní den. Tam už nebyl s popisem takový problém.

Romana nemá svou práci příliš časově náročnou a z odpovědi je zřejmé, že má poměrně mnoho prostoru pro volnočasové aktivity: *"Já ho žiju. (...) Ráno jsem vstala, zameditovala si, pak jsem si šla zaplavat. (...) Pak jsme šli buď na snídani nebo jsme si dělali nějaký smoothie na vile. (...) A třeba kolem 11. jsem začala pracovat takovej nějaký rozjezd, kontrola sociálních sítí, pak oběd a pak tak 2-3h od práce a pak jako co se ten den namanulo. (...) Pracuju třeba 4h denně max no. (...) Spát chodím kolem půlnoci. (Romana Marie, 31)*

"Hele vstávačka většinou kolem 7-9, snídane, pak se zasedne k práci, otevřu diář a tam mám napsaný úkoly". (Martin Rosulek, 30). Martin následně pokračoval nejrozličnějšími scénáři dne z čehož bychom mohli usoudit, že jeho představou o ideálním pracovním dnu je poměrně velká variabilita činností.

Matouš svůj ideální pracovní den popisoval jako ten, který realizuje při svém oblíbeném zimním pobytu v Thajsku: *"Vstávám dost pozdě. (...) Je to kolem 9., dám si dobrou snídani a dobrý kafe a pak jdu pracovat. (...) Potom jdu většinou s někým jako na oběd. (...) Pak dodělám věci co potřebuju, ale občas nejsou, takže mám volný odpoledne. (...) Dodělám nějaký maily a organizační věci. (...) A potom to mám tak, že mám volnej večer. (...) No a pak mám, resp. držím si volnou neděli a jeden den v týdnu."* (Matouš, 24). Spát chodí Matouš obvykle: *"mezi půlnocí a druhou ráno, někdy i pozdějc, když se výjmečně pustím do čtení nějaké beletrie."* (Matouš, 24)

Z odpovědí, které jsem získal se může zdát, že variabilita a nestálost náplně pracovního dne je pro všechny respondenty důležitou součástí jejich životního stylu.

Výhody

"Za mě to je právě ta možnost být v zimě někde kde můžeš být produktivní protože prostě jako tady ve středoevropský zimě sám za sebe nejsem schopnej pracovat, rozhodně ne jako kreativně a v takovém tempu jako jsem zvyklej mimo zimu. (...) Potom tam je jako obrovský přínos pro firmy v tom, že když mají team nastavenej na práci na dálku (...) Tak můžou vybírat z celého světa kvalitní lidi." (Matouš, 24)

"Mám pocit že se cejtím svobodná když takhle jako cestuju a můžu pracovat odkudkoliv tak asi ta výhoda je že si člověk ten život může udělat podle sebe. (...) Napadá mě i to že člověk pracuje třeba v teple když je v Čechách zima." (Romana Marie, 31)

"Že si to člověk udělá tak, jak chce no. Je vlastním pánem." (Martin Rosulek, 30)

Nevýhody

"Obecně prostě vztahy, vztahy to je to kde většinou potřebuješ jako víc času a potřebuješ být na jednom místě a to jako digitální nomád moc neděláš. Ikdyž můžeš jako, já třeba tohle za sebe mám už dneska docela dobře vyřešený. (...) Protože jsem si to všechno nastavil tak, že to prostě funguje ale trvalo mi to pár let na to přijít jak to udělat a jak to jako celý sladit." (Matouš, 24)

"Vztahový, jako sociální. (...) Je těžký najít spojení tak pevný, protože jasně, najdeš kámoše za tejdén , za měsíc si prostě vyrazíte, to je dobrý, ale prostě na tý střední škole jste spolu 4 roky, prostě, pondělí až pátek, to je zabijácký, to je prostě pevný, to je fakt hodně pevný a to si neuvědomujeme." (Martin Rosulek, 30)

Romana dosud žádnou zásadní nevýhodu tohoto životního stylu nepocítovala, avšak zmínila občasnou nesouhru s režimem ostatních kamarádek, které s ní někdy cestují: *"Kamarádky, který nepracujou když jedou se mnou, takže připravují tu snídani zařídí určitý jako věci a já mám během toho čas si udělat tu práci a pak třeba celej den s nimi cestovat a zase večer si sednu k práci, ale zase pak je to takový to oukej ty lidi si celej den užívaj a ty prostě večer musíš sednout k tý práci. (...) Ony si tak jako čtou knížku, šly by to do baru, ale ty sedíš doma a pracuješ. (...) Tak to může být vnímáno jako nevýhoda, ale*

pořád vzhledem k tomu, že můžu cestovat po celém světě to jako zásadní nevýhodu nevnímám." (Romana Marie, 31)

Pracovní disciplína

V teoretické práci jsem uváděl, že mezi jednu z možných nevýhod práce na dálku může být nutná schopnost pracovní disciplíny a s tím spojené i plánování si práce sobě samému. Z rozhovorů jsem proto analyzoval také vyjádření se k tomuto problému.

"Můj život pracovní je velmi organizovanější. (...) Mám na každého klienta excelovskou tabulku kde jsou všechny možné plány vize. (...) Vždycky vím co ten den prostě se má udělat a to se i jako snažím udělat, ale když se to jako nestane tak se z toho nezblázním, protože prostě nepracuju jak říkám jako 16h denně." (Romana Marie, 31)

"Někdy to mám nalajnovaný dva týdny dopředu a dělám na jedny věci a někdy to je tak, že to jako vyvstane den před tím anebo jako ráno zjistím, co je potřeba dělat a někdy se fakt jako rozhodnu na poslední chvíli. (...) Když sedím u toho počítače a ne nejde to, tak jako se nepřemáhám to prostě nejde a radši se zvednu a budu teda se jdu s někým potkat, což je vždycky fajn a nebo si pustím podcast a jdu se projít, jdu si číst, nebo si pouštím nějaký kurz který je jako o něčem co mě okrajově zajímá." (Matouš, 24)

Martin nemá plán na každý den, ale plánuje si hlavně měsíční úkoly: *"Probudím se a nevím, ty největší úkoly mám spíš měsíční, takže sakra vím, že dokonce měsíce musím stihnout tohle a tohle, nebo bych měl stihnout, výhoda té má práce je že deadlinesy skutečně nejsou, deadlinesy jsou prostě jaký si já nastavím a já jsem svůj boss." Když jsem ještě Martina dodatečně ptal, jestli někdy bojuje s disciplínou, dodal: *"Byli jsme celkem dobře rodičema usměrňovaní k tomu, abysme byli pracovní naladěný a makali na sobě. Takže spíš jsem to cejtil, že i třeba postupem střední je vejška, tak jak to lidi mají, že na základce flákačka, střední trošku víc zaberu a vejška tak já to měl opačně, že jsem jako makal nejvíce na základce, pak trošku míň a na střední a pak ještě míň na vejšce, ale pořád to vlastně stačilo že jsem měl pořád skvělé výsledky." (Martin Rosulek, 30)**

6.8.3 Okruh 3 - Rodina a kamarádi (udržování vztahů)

Dalšími otázkami jsem se snažil zjistit, jak respondenti udržují vztahy s rodinou a kamarády. Jestli je v tom rodiny podporují nebo jestli mají tendence hledat si nové přátele v destinacích kam jezdí.

Matouš při svých cestách aktivně vyhledává společnost a má k tomu i své pravidlo: *"Třeba v Chiang Mai většinou svolávám společný večere, že jako nechodím na večeri sám, já mám takový osudný pravidlo, že se vždycky musím potkat s jedním člověkem face to face a strávit nějakou hodnotnej čas každej den. (...) Fakt jako potřebuju se s tím člověkem domluvit, aby jako přišel, aby to nebylo jako že přijdu na nějakou akci kde nikoho neznám a vím že je pro mě strašně snadný sklouznout k tomu, že jenom sedím doma. (...) Ale fakt jako se nepotkám s lidma z masa a kostí a pak mi to jako straně chybí a obrovsky to ovlivňuje úplně všechno. Jak moji kreativitu, produktivitu, náladu prostě a vůbec chuť k dalšímu životu (smích) do jistý míry.* (Matouš, 24)

Pokud bych se zaměřil výhradně na odpovědi týkající se způsobu, jakým respondenti udržují vztah s rodinou a kamarády, když jsou v zahraničí, odpovídají: *"Facetime, skype, whatsapp, pohled taky, normálně tradičně, potěší. (...) Taky dárky, hele posílám kytky třeba. Mám domluveno tady v Děčíně květinářství a už vědí, vždycky napíšu email, řeknu doručte květinu tam a tam a doručej s osobním vzkazem. (...) Ale jakmile jsem tady v Čechách nebo někde jinde, chci osobní, to víš že jo, to je to nejvíc."* (Martin Rosulek, 30)

Matouš necítí potřebu stýkat se s vrstevníky z dětství, ale když už je v Česku, udělá si čas navštívit některé přátele osobně: *"Nemám žádný kamarády z dětství, nemám ani skoro žádný ze střední. (...) Naprostou většinu těch lidí jsem od základky neviděl a nechci vidět. (...) A z gymplu, to jsou jako lidi, který vždycky rád uvidím, ale nemám potřebu s nimi trávit čas pravidelně až na jednoho. (...) Pro mě je naprosto zásadní priorita si najít čas na těch pár přátel, který nepotkám na cestách a najít si hodnotnej čas. Ne že jako jdeme někam na rychlý pivo něco a vlastně se jako neřekne nic, ale je to třeba to, že strávíme spolu víkend celej."* (Matouš, 24)

Romana, stejně jako Matouš, si z dětství nevytvořili žádné kamarády: *"Neudržuju, nemám kamarády, z dětství, nemám žádný kamarády z dětství ani ze střední školy. (...) Já jsem si přátele udělala až na vysoký škole a mám dvě kamarádky třeba z období 20. roku života, ale mají obě rodiny a nežijou přímo v Praze, takže je náročnější se s nimi vídat".* (Romana Marie, 31)

"Nemáme vůbec v rodině tadytu potřebu si jako průběžně sdělovat cosi, spíš se fakt snažíme bejt spolu a fakt to jako ten čas využít na plno." (Matouš, 24)

Matouš spolu se sestrou a matkou zavedl pravidlo, že každý rok stráví alespoň 2 týdny někde společně: *"Najít dva týdny spolu přijdou jako mnohem lepší a ten vztah je potom mnohem hlubší, protože to není jen takový to mezi rychlý mezi dveřma."* (Matouš, 24)

Podobným způsobem k tomu přistupuje také Romana: "Jo já mám skvělou rodinu. Takže se ségrama když jsem tady (v ČR) tak se vidáme hodně i jezdím za rodičema, ale když jsem na cestách, tak nekomunikuju skoro s nikým prostě. (...) A hlavně mám pocit ze o všem důležitým napíšu jako na ten instagram a maj možnost si to přečíst tam a tím o mě ví a já to nemusím psát každému zvlášť." (Romana Marie, 31)

Na dotaz ohledně podpory ze strany rodiny se Matouš vyjádřil, že například s babičkou se vidí jen 1x za rok a nemají si příliš co říct kvůli rozdílům v generaci: *"Spíš jako nechápe náš svět. Jako svět, ve kterým dneska žijem, kterej je úplně diametrálně odlišnej od toho, kde vyrůstala. Úplně obrovsky. (...) A to že jsem už ve čtvrtáku na gymplu vydělával víc než moje třídní učitelka, to pro ní nic neznamená. (...) Jako vysvětlit jí co dělám, je strašně těžký a jako jakým způsobem funguje můj příjem, to je jako to skoro ani nejde (smích)."* (Matouš, 24)

Tak jako Matouš zmiňuje mezigenerační bariéru, také Romana naznačuje, že si s kamarádkami z mladšího věku nemá často co říct, protože mají již jiné zájmy: *"Mám pocit, že ne úplně máme shodný vnímání světa. Takže je to i o tom, že nemám úplně potřebu se s nimi vidat. (...) Protože mi stačí vědět, že se mají v životě dobře. Řeší já nevím stavění baráku a druhý dítě a třetí dítě, partnerskej život a krize a hádky, a já nevím nic o tom. Já to vnímám jinak ty vztahy, takže já prostě jako jim nedokážu říct jaký si to uděláš takový to máš, protože oni to nechápou."* (Romana Marie, 31)

6.8.4 Okruh 4 - Partnerský vztah + online aplikace za účelem nalezení vztahu

V tomto okruhu jsem se zaměřil na partnerské vztahy. Zajímalo mě, jestli respondenti nějaký mají nebo v minulosti měli vztah po dobu svého nomádění. Následně mě zajímal názor na aplikace za účelem nalezení vztahu online.

Romana uvádí, že žádné delší partnerství zatím neprožila: *"Já jsem ještě nikdy s nikým nežila v partnerství. (...) Jsem s někým chodila asi 3 tejdny, to se ani nedá počítat. (...) Zatím nebyl nikdo kompatibilní."* (Romana Marie, 31)

Martin má už od roku 2014 přítelkyni, se kterou se podle možností snaží cestovat společně. Zajímal jsem se, jakým způsobem udržují vztah, když společně necestují: *"Když nejezdíme*

spolu tak hele, no. (...) si whatsappuješ, messengeruješ, calluješ si. (...) Je to taková delší dovolená no, jak když jste od sebe, ale zároveň víte, že až se vrátíte, tak budete spolu." (Martin Rosulek, 30)

Z Martina odpovědi by se mohlo zdát, že člověk s podobným životním stylem potřebuje opravdu tolerantního partnera: *"Jednou jsem odjel, a to bylo celkem hustý, Janča trošku dejchala, a vlastně jsem řekl, že nevím kdy se vrátím. (...) Janča ještě tak nějak dejchala, trošku hluboko, ale ještě dejchala. (...) Byli jsme vztahově velmi utužení. (...) Jenom já jsem vlastně i řekl Janče, že chci jet sám. (...) Považuji to za naprosto normální a řekl jsem i Janče, že hele takový výlety prostě budou. (...) Myslím, že to je přirozený." (Martin Rosulek, 30)*

Matouš aktuálně není v partnerském vztahu, ale v minulosti vztah měl: *"Dvakrát se stejnou slečnou a dvakrát jsme se rozešli kvůli tomu že jsem někam jel. (...) Vlastně vůbec nevím proč jsem do toho jako naskočil podruhý." (Matouš, 24)*

Matouš ještě přidává pár podrobností, proč neměl motivaci vztah udržovat na dálku: *"Ted' na podruhý jsem to skončil já, protože jsem říkal, že bychom dokolečka řešili ten samej problém. A že by to nikdy nevedlo nikam dál." (Matouš, 24)*

Při pokračování v rozhovoru Matouš naznačuje, že se mu možná rýsuje nový vztah se slečnou, která vyznává podobný životní styl: *"To je podle mě potom to jediný řešení. (...) Když máte oba podobnou nebo nevím jestli potřebu, ale podobnej životní styl tak to může fungovat." (Matouš, 24)*

Aplikace za účelem nalezení vztahu online

Martin má k aplikacím tohoto typu poměrně kladný vztah a vysvětluje to: *"Hele dobrý no, já myslím, že ty lidi si prostě, dneska jsme tak nastavený, že to potřebujem." (Martin Rosulek, 30)*

Jasný názor na podobné aplikace má i nejmladší respondent Matouš: *"V životě jsem je nepoužil, nikdy jsem neměl tu potřebu a přijde mi to jako opět další obrovská lenost lidí jako se seznámit." (Matouš, 24)*

Martin se svěřil také s osobní zkušeností, kdy pomocí aplikace Tinder našel kamarádku, se kterou je do dnešního dne v kontaktu: *"Kecali jsme, taky nomádka a bylo to super, takže vlastně nemusíš tam jenom lízt do pelechu. (...) Pro cestovatele co jako chtěj nějaký zážitky a chtěj zažívat něco novýho, poznávat nový věci, myslím ok." (Martin Rosulek, 30)*

Romana dříve podobné aplikace používala, ale postupem času svůj názor přehodnotila: *"Nesnáším je. A neříkám že jsem je nevyzkoušela. (...) Kdysi jsem je používala a docela mě to bavilo, když mi bylo 25, 23 tak jsem se přes to seznamovala. (...) Ale najednou se mi přestává líbit, že si vybírám partnera jako rohlíky v Tesco. (...) chci ty lidi poznávat v offlinovém světě, ne v onlinovém prostě protože to je strašně povrchní.* (Romana Marie, 31)

6.8.5 Okruh 5 - Spokojenost s tímto životním stylem

Na otázku spokojenosti s dosavadním životním stylem všichni respondenti odpověděli kladně.

Martin je s tímto přelétavým životním stylem velmi spokojen: *"Zjistil jsem, že změna je dobrá. Líbí se mi to. (...) Pořád se poznáváš. (...) Ono to trvá do teď že jo, to je super. (...) Samozřejmě, člověk se nějak posunul ale pořád tam má nějaký poznávání."* (Martin Rosulek, 30).

Z odpovědi Romany se zdá, že opravdu našla životní styl, který jí naplňuje: *"Myslím že mě to asi nikdy nepřestane bavit. Což je paradoxní, protože už kdy mi bylo třeba 20, tak rodiče hrozně chtěli, abych cestovala. (...) a já jsem se toho strašně bála a teď si neumím představit, že bych žila bez toho."* (Romana Marie, 31)

Také Matouš je po 5 letech nomádění nadšený: *"Cítím se výborně. Jako nic bych neměnil. (...) Právě, že je to mnohem lepší než to bylo. (...) Postupně jsem vyladil ty věci, který je prostě potřeba vyladit. (...) ...co se týče vztahu co se týče pocitu domova, pracovní rutiny."* (Matouš, 24)

Čeho mají při práci ze zahraničí dostatek a co jím naopak chybí?

Romana uvedla, že má dostatek pozitivní energie, protože: *"...když už cestuju, tak sem většinou obklopená lidma který vnímaj svět dost podobně jako já."* (Romana Marie, 31)

Když jsem se zeptal, jestli je něco, co Romaně chybí, uvedla: *"Ta moje každodenní rutina mi chybí. (...) Tady chodím cvičit a tam to cvičení nemám. (...) Taký, že tady jim zdravě tam to ne vždycky jde."* (Romana Marie, 31)

Martinovi zase chybí hmotné věci, jako třeba vlastní lednice a knížky, které si kvůli minimalistickému přístupu k cestování nemůže dovolit. Zmiňuje také vztahy: *"Nemůžeš*

někomu zavolat a jít s ním na pivko ten večer nebo zejtra, prostě to nejde." (Martin Rosulek, 30)

Matoušovi občas chybí naše kultura: *"Občas mi chybí Čechy. (...) Třeba český humor, to je skvělá česká vlastnost, dělat si srandu sami ze sebe." (Matouš, 24)*

Stejně jako Romana, i Martin mluví o postrádání rutiny: *"To co mi vadí je, že pokud se přesouváš a nejseš někde jako měsíc nebo dva, tak pořád něco zjišťuješ, organizuješ rozhoduješ se, to je tak náročný se rozhodnout." (Martin Rosulek, 30)*

Z věcí, kterých má Martin dostatek si pochvaluje vjemy: *"No těch vjemu, co ti pálejí na mozek, nových nápadů je strašně hodně, když ses najednou v místě, tak nepřicházej". (Martin Rosulek, 30)*

6.8.6 Okruh 6 - Budoucnost a založení rodiny

V tomto okruhu jsem se svými otázkami zaměřil na to, jak respondenti vidí svou budoucnost v osobním i pracovním životě. Zajímalo mě také, jestli plánují rodinu.

Matouš se k plánování budoucnosti vyjádřil již při dotazování se na vztahy s rodinou. Svou budoucnost však příliš nedefinoval: *"Když teď vidím v něčem smysl a baví mě to dělat tak to prostě dělám a je mi úplně ukradený co bude za 10 let a tohle třeba jako vůbec nechápe, to je jako strašně těžko se o něčem takovém bavit když ona (babička) jako nechápe, že to nevím, takže je tam jako vlastně se každěj bavíme o něčem jiným a to je těžký." (Matouš, 24)*

Na otázky, týkající se časového horizontu, po který Matouš plánuje žít jako digitální nomád, neměl jasnou odpověď: *"Možná skončím zítra možná skončím až umřu. Možná umřu zítra." (Matouš, 24)*

Romana by chtěla nadále cestovat, dokud jí to bude bavit: *"Myslím že klidně celý život. Prostě já chci jako děti vést i k cestování a dokud mě to bude jako bavit no. (...) Tak né, že bych měla nějaký pětiletky a konkrétní. (...) Ten život si to udělá tak jak bude on sám chtít takže až se někdo objeví tak se objeví. (...) a pak, když to budeme cejtít tak rodina." (Romana Marie, 31)*

Cestování se v budoucnu ani Martin vzdát nechce: *"Spíš to vidím na takovej hopsavej život, ale se základnoma. (...) Dneska už si uvědomuju, že to je prostě alfa omega navíc. (...)*

Základny jsou potřeba. (...) Dřív jsem prostě fungoval jenom s batohem, ale to si vzhledem k mé práci už nemůžu úplně dovolit. (Martin Rosulek, 30)

Založení rodiny

"Spousta lidí si myslí, nebo mi to ji jakoby říká, počkej až budeš mít rodinu. (...) Já říkám na co počkej, mně se jako nezmění to nastavení toho, že můžu pracovat odkudkoliv a kdykoliv a jak. (...) Jako určitě s tou rodinou budu chtít cestovat jenom to bude jinak. (...) Vidím spoustu rodin který takhle žijou , třeba to tempo je trochu jiný, musíš se trošku víc přizpůsobit těm dětem, ale prostě se jako nic nezmění a znám i jako lidi v mnohem vyšším věku který takhle žijou." (Matouš, 24)

Z dalších odpovědí na mé otázky je znát, že Matouš má o této problematice rozšířené obzory: *"Jsou vyloženě facebook skupiny pro takový rodiny a tak. (...) Takže tam jako není nic jinak. Já si spíš myslím že jediný kde to je těžký je vlastně když je to dítě v pubertě, což je prostě nějaký konec základní a střední a taková ta jako pokročilejší puberta, kdy už potřebuje nějaký vlastní život. (Matouš, 24)*

Ačkoliv je Matouš ze všech respondentů nejmladší, má ohledně dětí jasno: *"Chci je co nejdřív. Jakože ne co nejdřív. (...) Ale nechci to odkládat". Matouš (24)*

Martin plánuje děti v horizontu 5 let: *"Jako jednou jo, ale teď ještě ne. (...) Já myslím, že jako tak do těch 35 let." (Martin Rosulek, 30)*

"Chci mít rodinu no. Chci mít děti. No a cestovat prostě s dětma." (Romana Marie, 31)

6.9 Shrnutí analýzy dat

Z výzkumu vyplývá, že všichni respondenti jsou vděční za možnost pracovat na volné noze a kombinovat svou práci s cestováním. Současně si také někteří (s odstupem času) uvědomují potřebu cestovat občas úplně bez pracovních povinností - tedy prožít si vyloženě klasickou dovolenou a věnovat se pouze cestování.

Motivace respondentů žít tento životní styl se různí. Pro některé je to potřeba nových vjemů, pro některé spíše pocit svobody a potřeba získávání nových zkušeností a navazování nových kontaktů. Dva z respondentů také uvedli, že rádi tráví zimu v teplém podnebí.

Pokud se respondenti nachází v zahraničí, neexistuje pro ně prakticky rutina pracovního dne. Jejich pracovní náplň je často velmi různorodá a jsou převážnou většinu času

obklopeni tolika vjemy a možnostmi, že jsou (podle jejich slov) málokdy dva dny totožné. Jejich pracovní úkoly jsou u všech respondentů organizované a plánované, minimálně v horizontu 2 týdnů. Ačkoliv všichni mají rádi cestování a změny, zároveň někteří uvedli, že jim chybí rutina a rádi si odpočinou od neustálého rozhodování se.

Co se týče udržování vztahů s kamarády a rodinou, odpovědi jednotlivých respondentů se vzájemně lišily. Z výzkumu však vyplývá, že všichni dotazovaní se do České Republiky rádi vrací a setkávají se s přáteli a rodinou osobně. Minimálně 1x za rok.

Z výzkumu také vyplývá, že sehnat tolerantního partnera, se kterým lze udržet partnerský vztah, není při tomto životním stylu vůbec snadné. Žádný z respondentů aktivně nepoužívá aplikace zaměřené na nalezení vztahu online, ale dva ze 3 s nimi mají zkušenost. Jejich názory na používání se velmi liší.

Svou budoucnost nikdo z respondentů příliš neplánuje. Z výzkumu vyplynulo, že určitě přemýšlí o finančním zajištění do budoucna, ale nikdo z nich neměl nikterak konkrétně naplánovaný život několik let dopředu.

O dětech a založení rodiny mají všichni respondenti poměrně jasno. Děti by jednou rádi měli a nevidí žádnou zásadní překážku, proč by nemohli nadále společně cestovat, byť s menšími ohledy na nejmenší.

ZÁVĚR

Práce se zaměřuje na celosvětově rozšířený fenomén nazývaný digitální nomádství, konkrétně pak jeho vliv na pracovní, osobní a partnerský život jedinců žijící tento životní styl.

V práci jsem se pokusil odpovědět na dvě hlavní výzkumné otázky. První hlavní otázkou bylo popsání pracovního života digitálního nomáda - definovat výhody a nevýhody tohoto životního stylu.

Další výzkumnou oblastí byly čtyři výzkumné podotázky, které mi rozšířily spektrum celého výzkumu. První podotázkou jsme se ptali na výhody, které nomádi nejčastěji zmiňují. Po analýze dat získaných při rozhovorech jsem došel k závěru, že odpovědi na tuto otázku, je jednoznačně "svoboda při nakládání s časem", kterou respondenti zdůrazňovaly nejvíce. Na podotázku týkající se nevýhod jsem nezískal zcela jednoznačnou odpověď. Totiž, zatímco jeden z respondentů uvádí nevýhodu v příliš častém rozhodování se, druhý respondent je za neustálé poznávání a rozhodování se o dalším programu dne velmi vděčný.

Velmi zajímavé pro mě bylo zjištění, že si někteří z respondentů uvědomují potřebu cestovat zcela bez pracovních povinností. Tedy jedna z hlavních výhod tohoto životního stylu byla v mém výzkumu 2 z 3 respondentů částečně přehodnocena. Jinak řečeno, s odstupem času cítí potřebu prožít si klasickou dovolenou jako běžný turista, například 1 měsíc pouze cestovat.

Důraz jsem kladl také na zodpovězení druhé hlavní výzkumné otázky, tedy na určení možného vlivu životního stylu digitálních nomádů na partnerský život. Vzhledem k povaze zvoleného výzkumu nemohu nijak zobecňovat získaná fakta, avšak možné vlivy, které po analýze vykryštalizovaly souvisí s geografickou nestálostí jedinců. Došel jsem k závěru, že navázání a udržení partnerského vztahu je velmi těžké při neustálém měnění působiště. Velkou výhodou vidím ve vztahu, kdy oba mají pro tento životní styl nadšení a jsou k sobě vzájemně silně tolerantní.

Tímto se dostáváme k poslední výzkumné podotázce, zkoumání dopadu tohoto životního stylu na založení rodiny. Z odpovědí respondentů bychom se mohli domnívat, že vliv není nijak zásadní (všichni respondenti chtějí jednou založit rodinu a nevidí žádné překážky).

Tato práce by se mohla stát inspirací pro potenciální digitální nomády, kteří tento životní styl teprve zvažují. Pokud se jedná o možné vlivy ovlivňující jednotlivé oblasti jejich života, nabízí se prostor pro konkretizaci jednotlivých faktorů a jejich skutečného dopadu na jedince, kteří žijí tento životní styl praktikují. Největší prostor shledávám ve výzkumu rodin, které s dětmi cestují již od raného dětství.

POUŽITÁ LITERATURA

1. BAUMAN, Zygmunt. *Tekutá modernita*. Praha: Mladá fronta, 2002. Myšlenky (Mladá fronta). ISBN 80-204-0966-1.
2. DUFKOVÁ, Jana, Lukáš URBAN a Josef DUBSKÝ. *Sociologie životního stylu*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2008. ISBN 978-80-7380-123-6.
3. GIDDENS, Anthony. *Sociologie*. Praha: Argo, 1999. ISBN 80-720-3124-4.
4. GAVORA, Peter. *Úvod do pedagogického výzkumu*. Brno: Paido, 2000. Edice pedagogické literatury. ISBN 80-859-3179-6.
5. HENDL, Jan. *Úvod do kvalitativního výzkumu*. 1 vyd. Praha: Karolinum, 2005. 243 s. ISBN 80-7184-549-3.
6. MAFFESOLI, Michel. *O nomádství: iniciační toulky*. V českém jazyce vyd. 1. Překlad Josef Fulka. Praha: Prostor, 2002. Sřed (Prostor). ISBN 80-726-0069-9.
7. MCLUHAN, Marshall. *Jak rozumět médiím: extenze člověka*. Přeložil Miloš CALDA. Praha: Mladá fronta, 2011. ISBN 978-80-204-2409-9.
8. MIOVSKÝ, Michal. *Kvalitativní přístup a metody v psychologickém výzkumu*. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1362-4.
9. *Ottův slovník naučný: illustrovaná encyklopaedie obecných vědomostí*. Fotoreprint pův. vyd. V Praze: J. Otto, 1899. ISBN 978-80-7185-200-1.
10. PETRUSEK, Miloslav. *Základy sociologie*. Praha: Akademie veřejné správy, 2009. ISBN 978-80-87207-02-4.
11. ROSULEK, Martin. *Digitální nomád: cestuj po světě a pracuj odkudkoli*. Praha: Powerprint, 2016, 312 s. ISBN 978-80-7568-014-3.
12. SEDLÁKOVÁ, Renáta. *Výzkum médií: nejužívanější metody a techniky*. Praha: Grada, 2014. Žurnalistika a komunikace. ISBN 978-80-247-3568-9.
13. SUŠA, Oleg. *Globalizace v sociálních souvislostech současnosti: diagnóza a analýza*. Praha: Filosofia, 2010. Filosofie a sociální vědy, sv. 35. ISBN 978-80-7007-320-9.
14. VINŠ, Matouš a Petr NOVÁK, 2015. *Travel Bible: praktické rady za milion, jak procestovat svět za pusu*. Praha: Blue Vision. ISBN 978-80-87672-53-2.
15. VLACH, Robert, 2017. *Na volné noze: podnikejte jako profesionálové*. Brno: Jan Melvil Publishing. Pod povrchem. ISBN 978-80-7555-015-6.

16. *Všeobecná encyklopedie ve čtyřech svazcích*. Praha: Diderot, 1996. Encyklopedie Diderot. ISBN 8085841177.

ONLINE ZDROJE

1. BIČÁKOVÁ, Olga. Jaké jsou flexibilní formy zaměstnávání?. In: *MPSV - Ministerstvo věcí a sociální práce* [online]. 20.10.2008 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.mpsv.cz/cs/5793>
2. DVOŘÁKOVÁ, Zuzana, Lucie VÁCLAVKOVÁ a Lenka SVOBODOVÁ. *Svět práce a kvalita života: vliv změn světa práce na kvalitu života : výzkumný projekt v rámci programu Moderní společnost a její proměny* [online]. Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce, 2006 [cit. 2019-03-22]. ISBN 80-869-7308-5. Dostupné z: http://kvalitazivota.vubp.cz/prispevky/svet_prace.pdf
3. EKONOMIKA ONLINE. Co je sdílená ekonomika? [online]. *Ekonomika Online*. [cit. 2019-03-15]. Dostupné z: <http://ekonomikaonline.cz/357/co-je-sdilená-ekonomika/>
4. JOUZA, Ladislav. Flexibilní formy zaměstnávání. *EPRAVO.CZ – Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. 13. 8. 2018 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/flexibilni-formy-zamestnavani-108016.html>
5. *IMPACT HUB Praha* [online]. 2019 [cit. 2019-03-11]. Dostupné z: <https://www.hubpraha.cz/>
6. IT SLOVNÍK. Digitální nomád. In: *IT SLOVNIK.cz* [online]. [cit. 2016-11-29]. Dostupné z: <http://it-slovník.cz/pojem/digitalni-nomad>
7. KASÍK, Pavel. MUDr. Google vás vyšetří na vlastní oči. Experimentuje s videolékaři. *IDnes.cz* [online]. 15. října 2014 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: https://www.idnes.cz/technet/internet/google-zdravi-online-videochat-s-doktorem.A141014_150126_sw_internet_pka
8. MARTOCH, Michal. *Práce na dálku.: Jak chytře zvýšit konkurenceschopnost organizace* [online]. Nový Jičín, 2012 [cit. 2019-03-09]. Dostupné z: <https://www.pracenadalku.cz/ebook>
9. MICROSHIP. Work at Home? Work Anywhere! – Online Today [online]. In: *Microship*. 1984 [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: <https://microship.com/work-at-home-work-anywhere-online-today/>
10. NEW INTERNATIONALIST. The Facts: Nomads - The Facts. In: *New Internationalist magazine: people, ideas and action for global justice* [online]. 1995 [cit. 2016-11-27]. Dostupné z: <https://newint.org/features/1995/04/05/facts/>

11. NEKOLOVÁ, Markéta. *Vliv nových forem zaměstnávání v ČR a zemích EU na vývoj pracovního práva*. Praha: VÚPSV, 2010, 35s. ISBN 978-80-7367-383-3. Dostupné z: http://praha.vupsv.cz/Fulltext/vz_308.pdf

12. NĚMEC, Otakar. *Typy prorodinné personální politiky–WLB, FFP* [online]. Leden 2007 [cit. 2019-03-22]. Dostupné z: http://kvalitazivota.vubp.cz/prispevky/typy_prorodinne_personalni_politiky-nemec.pdf

13. NG, Eddy S. W., Linda SCHWEITZER a Sean T. LYONS. New Generation, Great Expectations: A Field Study of the Millennial Generation. *Journal of Business and Psychology* [online]. 2010, **25**(2), 281-292 [cit. 2019-03-19]. DOI: 10.1007/s10869-010-9159-4. ISSN 0889-3268. Dostupné z: <http://link.springer.com/10.1007/s10869-010-9159-4>

14. PÁVKOVÁ, Jiřina. *Pedagogika volného času* [online]. V Praze: Univerzita Karlova, Pedagogická fakulta, 2014 [cit. 2019-03-21]. ISBN 978-80-7290-666-6. Dostupné z: http://www.vzdelavani-dvpp.eu/download/opory/final/25_pavkova.pdf

15. TRŽIL, Dan. Odvrácená strana digitálního nomádství. *Dan Tržil* [online]. [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <http://dantrzil.cz/odvracena-strana-digitalniho-nomadstvi/>

16. UNUTH, Nadeem. 7 Benefits of Video Conferencing. In: *LIFEWIRE* [online]. 16.11.2018 [cit. 2019-03-06]. Dostupné z: <https://www.lifewire.com/benefits-of-video-conferencing-4108480>

17. VALENTOVÁ, Klára. Práce z domova – výhody a nevýhody, plánované změny. In: *Právní prostor* [online]. 28.07.2017 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://www.pravniprostor.cz/clanky/pracovni-pravo/prace-z-domova-vyhody-a-nevyhody-planovane-zmeny>

18. VINŠ, Matouš a Petr NOVÁK. Zaměstnanci jako digitální nomádi? Ano, jde to. In: *Travel Bible* [online]. 20.12.2016 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <https://travelbible.cz/zamestnanci-digitalni-nomadi/>

19. VINŠ, Matouš. Úvod k digitálnímu nomádství. In: *Travelbible.cz* [online]. 19.02.2017 [cit. 2019-03-10]. Dostupné z: <https://travelbible.cz/digitalni-nomadstvi/>

20. VLACH, Robert. Nomádská dovolená. In: *NA VOLNÉ NOZE: portál nezávislých profesionálů* [online]. [cit. 2019-02-06]. Dostupné z: <https://navolnenoze.cz/blog/dovolena/>

21. Zákoník práce: 262/2006 Sb. In: *Zakony.centrum.cz* [online]. Česko, 21. dubna 2006 [cit. 2019-03-07]. Dostupné z: <http://zakony.centrum.cz/zakonik-prace/cast-13-hlava-9-paragraf-317>

Obrázky:

1. AMAZON. Digital Nomad. *Amazon* [online]. 2018 [cit. 2019-02-19]. Dostupné z: https://www.amazon.com/Digital-Nomad-Tsugio-Makimoto/dp/0471974994/ref=sr_1_1?keywords=Makimoto+Tsugio&qid=1553814823&s=books&sr=1-1-spell
2. WORLD NOMADS. 7 Travel Tips for Digital Nomads. In: *World Nomads* [online]. 17.8.2018 [cit. 2019-03-23]. Dostupné z: <https://media.worldnomads.com/Explore/digital-nomad-on-a-beach.jpg>

PŘÍLOHY

Obrázek 3 - Otázky pro účastníky výzkumu

Tazatelské otázky:

- 1) **Proč jsi se rozhodl/a pro tento životní styl?**
 - a) Co bylo hlavním důvodem?
- 2) **A co tě na tom přitahuje dnes? Změnilo se něco?**
- 3) **Kde ses o tom poprvé dověděl/a?**
- 4) **Jaké to bylo, když jsi vyjel poprvé? (na jak dlouho, kam, jak má zajištěnou práci, bydlení atd.)**
- 5) **Jak vybíráš místa, kam jedeš?**
- 6) **Jak vypadá tvůj běžný pracovní den? (kdy vstává, co jí, kde spí, kdy začne pracovat a jak dlouho, drží se nějakého plánu nebo je rozdělení dne náhodné? S kým se stýká? Kdy chodí spát a kam?)**
 - a) Jak si představuješ takový ideální den?
- 7) **Jakým způsobem se na internetu jako profesionál prezentuješ?**
 - a) O čem píšeš?
 - b) O čem nepíšeš?
- 8) **Podle čeho vybíráš fotky, které následně sdílíš online?**
- 9) **Jak jsi spokojený s tvou prací?**
- 10) **V čem vidíš největší výhody digitálního nomáda?**
- 11) **Jaké naopak nevýhody má životní styl digitálního nomáda?**
- 12) **Jak udržuješ styk s kamarády z dětství? Vidíte se osobně?**
- 13) **Jak udržuješ styk s rodinou?**
- 14) **Máš nebo měl jsi po dobu nomádství partnerský vztah?**
 - a) Pokud ano, jak to vypadalo?
 - b) Proč to vydrželo, proč ne?
 - c) Jak udržujete vztah? Pokud neudržíte – proč ne, co ti brání?
- 15) **Jaký názor máš na mobilní aplikace za účelem nalezení vztahu? (Tinder apod.)**
 - a) Vyzkoušel jsi nějakou?
- 16) **Co ti chybí, když takto žiješ?**
 - a) Čeho máš naopak dost ?
- 17) **Jak se s odstupem času cítíš při tomto životním stylu?**
- 18) **Baví tě stále cestování? Proč?**
- 19) **Jak to vidíš do budoucna s tvým pracovním životem?**
 - a) Jak dlouho chceš takto žít? A proč?
 - b) Do kolika let odhaduješ, že budeš takhle nomádit?
 - c) Proč zrovna tato hranice?
- 20) **Jak to vidíš do budoucna s tvým osobním životem?**
 - a) Chceš rodinu a děti?

Zdroj: Autor práce